

УДК 821.161.2

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/67-2-39>

Василь ТКАЧІВСЬКИЙ,

orcid.org/0000-0002-0866-363X

кандидат філологічних наук,

доцент кафедри німецької філології

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

(Івано-Франківськ, Україна) *vasyl.tkachivskyi@pnu.edu.ua*

Ольга БУЖДИГАН,

orcid.org/0009-0008-6637-7106

студентка II курсу магістратури факультету іноземних мов

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

(Івано-Франківськ, Україна) *olya.buzhdyhan@gmail.com*

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ РОМАНУ КАТІ ПЕТРОВСЬКОЇ “VIELLEICHT ESTHER”

Статтю присвячено дослідженню відтворення художніх прийомів та історичних реалій періоду Голокосту засобами української мови. Дослідження здійснене на матеріалі роману Каті Петровської “Vielleicht Esther” та його українськомовного перекладу, автором якого є талановитий перекладач, германіст Юрко Прохасько. Роман написаний 2014 року німецькою мовою і був перекладений на 18 мов світу. Переклад з післямовою Петра Рихла побачив світ наступного року у видавництві «Книги–XXI». У роботі висвітлено проблему особливостей художнього перекладу, здійснено аналіз сучасних українських досліджень на задану тему та сконцентровано увагу на визначенні термінів «історична реалія», «транслітерація», «калькування». Опрацьовано теоретико-методологічні основи утворення культурних та історичних реалій. Виявлено чинники, що впливають на відтворення прагматичного потенціалу історичних реалій при перекладі на українську мову. Наведено основні причини утворення та вживання реалій у художніх текстах, а також класифікацію засобів відтворення та перекладу історичних реалій. Виокремлено абсолютні, часткові та структурні реалії. Особливу увагу звертається на майстерність авторки у викладенні історичних подій не рідною для неї німецькою мовою. В ході роботи визначено практичні аспекти перекладу історичних реалій роману “Vielleicht Esther”, виявлено використання радянських реалій німецькою мовою (події, соціальних явищ, назв установ, аббревіатури). Аналіз перекладу засвідчує перекладацьку майстерність Юрка Прохаська та його ретельний підхід до кожної лексичної одиниці. У результаті здійсненого аналізу виділено найуживаніші способи відтворення реалій українською мовою: транслітерація, транскрипція, калькування, ситуативний відповідник.

Ключові слова: художній переклад, реалія, калькування, художній опис, конотації, безеквівалентна лексика, транслітерація, транскрипція.

Vasyl TKACHIVSKYI,

orcid.org/0000-0002-0866-363X

Doctor of Philosophy in Philology,

Associate Professor at the Department of German Philology

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

(Ivano-Frankivsk, Ukraine) *vasyl.tkachivskyi@pnu.edu.ua*

Olha BUZHDIHAN,

orcid.org/0000-0001-5922-5253

Student at the 2st year of the master's degree at the Faculty of Foreign Languages

Vasyl Stefanyk Precarpathian National University

(Ivano-Frankivsk, Ukraine) *aolya.buzhdyhan@gmail.com*

SPECIAL ASPECTS OF THE TRANSLATION OF THE NOVEL OF KATIA PETROVSKA “PROBABLY ESTHER”

The article is dedicated to the study of the reproduction of artistic techniques and historical realities of the Holocaust period in the Ukrainian language. The research is conducted based on the novel 'Vielleicht Esther' by Katja Petrowskaja and its Ukrainian translation, skillfully translated by the talented translator and Germanist Yurko Prokhasko. The novel

was written in 2014 in German and has been translated into 18 languages. The translation with an afterword by Petro Rykhlo was published the following year by the Book–XXI publishing house. The article addresses the issue of peculiarities of literary translation and conducts an analysis of contemporary Ukrainian research on the given topic. It also focuses on defining the terms 'historical reality,' 'transliteration,' and 'calque'. Theoretical and methodological foundations of creating cultural and historical realia have been explored. Factors influencing the reproduction of pragmatic potential of historical realia in translation into Ukrainian have been identified. The main reasons for the formation and use of realia in literary texts have been identified, and a classification of means for reproducing and translating historical realia has been provided. Absolute, partial, and structural realia have been distinguished. Special attention is given to the author's skill in presenting historical events in a non-native German language. The practical aspects of translating historical realia in the novel 'Vielleicht Esther' have been identified, including the use of Soviet realia in the German language (events, social phenomena, institution names, abbreviations). The analysis of the translation demonstrates Yurko Prokhasko's translation skills and his careful approach to each lexical unit. As a result of the analysis, the most common methods of reproducing realia in the Ukrainian language have been identified: transliteration, transcription, calque, situational counterpart.

Key words: artistic translation, reality, tracing, artistic description, connotations, non-equivalent vocabulary, transliteration, transcription.

Постановка проблеми. Переклад вважають одним із найскладніших видів людської діяльності, результат якої значно залежить від компетентності перекладача. Важливим є той факт, що перекладач не тільки відтворює думки автора тексту оригіналу, а й частково презентує власне бачення подій та явищ. Це підтверджує те, що переклад – це не тільки вміння відтворювати смисл та стиль твору, підбираючи найвдаліші відповідники, відобразити граматичні та семантичні конструкції тексту, але й зважати на часовий фактор та культурний аспект. Як зауважує М. Ткачівська, «...переклад слугує не тільки інформантом, але й підсвідомим сегментом впливу на іншу культуру» (Ткачівська, 2021: 157). Відповідно, в процесі перекладу з однієї мови на іншу відбувається перетин різних культур, способу мислення, вираження думок, опису емоцій. Одним із важливих сегментів перекладу є відтворення реалій, зокрема історичних реалій.

Аналіз досліджень. Вивченням сутності реалій, питаннями їхньої класифікації, перекладу займалися чимало українських вчених. Однією із найвідоміших дослідниць реалій вважається Р. Зорівчак. Вона запропонувала розрізняти реалії в історико-семантичному та структурному планах (Зорівчак, 1989).

Класифікація реалій висвітлюється в наукових розвідках В. Коптілова (Коптілов, 2003) Т. Кияка, О. Огуя, А. Науменка (Кияк та ін., 2006). Питання відтворення церковних реалій у перекладах досліджує Д. Демецька (Демецька, 2008). Національний колорит українських ономастичних реалій розглядає К. Кіяниця (Кіяниця, 2016), а місце реалій у системі безеквівалентної лексики – Т. Подольська (Подольська, 2008). У центрі уваги Л. Коломієць виступають національні реалії (Коломієць, 2011). М. Ткачівська досліджує історичні реалії, реалії радянської доби, реалії

як іншомовні вкраплення (Ткачівська, 2017, 2021, 2022). Критерії реалій розглядає І. Білодід (Білодід, 1979), а визначенням їхнього лінгвістичного статусу займається О. Бурбак (Бурбак, 1985).

Наше дослідження здійснене на основі аналізу українського перекладу німецькомовного роману Каті Петровської "Vielleicht Esther". Переклад здійснений відомим германістом і перекладачем, літературознавцем і психоаналітиком Юрком Прохаськом, який бездоганно володіє обома мовами, філігранно поводить із словом і має тонке відчуття тексту, що засвідчують усі здійснені ним переклади. Переклад роману ще не був об'єктом детального розгляду, що зумовлює актуальність нашого дослідження.

Мета статті. Метою нашої статті є характеристика особливостей перекладу реалій у романі Каті Петровської "Vielleicht Esther". Для досягнення поставленої мети окреслено такі завдання: охарактеризувати термін «реалія» та способи відтворення реалій в художніх творах; дослідити відображення реалій у творі "Vielleicht Esther" німецькою мовою; розглянути способи перекладу реалій українською мовою.

Виклад основного матеріалу. Чималу зацікавленість серед науковців викликають особливості перекладу саме художніх текстів, адже художній переклад цілісно впливає на сприйняття твору читачем. Кожен перекладач ставить собі за мету якісно відтворити не тільки лексичний та фразеологічний матеріал, а й перенести на тло перекладеного тексту стиль автора, його настрої та атмосферу твору.

Киянка за походженням Катя Петровська написала роман "Vielleicht Esther" німецькою мовою і видала його 2014 р. в Німеччині. Він описує події Голокосту, що був вчинений на українських землях німецьким нацизмом, зокрема в одному з київських урочищ, яке досі носить трагічну назву

Бабин Яр. Авторка розкриває тогочасні події крізь призму сімейної хроніки. “Vielleicht Esther” отримала величезний резонанс у світі, розійшлася за два роки п’ятдесятитисячним тиражем, пережила п’ять перевидань і була перекладена на 18 мов світу. Одним із перших був український переклад Юрка Прохаська із назвою «Мабуть Естер», який вийшов у 2015 р. у видавництві «Книги–XXI» з післямовою Петра Рихла. Варто наголосити, що роман Каті Петровської відображає передусім історичні події, а сам художній твір несе на собі відбиток світосприйняття тогочасної дійсності.

Одним із важливих елементів перекладу книги є переклад історичних реалій, які є «репрезентантами історично маркованої лексики слугують часовими маркерами, здатними переносити читача в певну історичну епоху з її особливостями (Ткачівська, 2022: 131). Особливе місце в творі займають культурні реалії, які є присутнім елементом культурного коду нації, «... видимими маркерами культури, які не мають відповідників в іншій мові і рельєфно піднімаються на полотні чужого тексту» (Ткачівська, 2021: 53).

Реалії, тобто слова, словосполучення, які найменуєть предмет, явища певної нації в конкретну історичну епоху, В. Коптілов вважає надто складними для перекладу на іншу мову (Коптілов, 2003: 85). Це дозволяє стверджувати, що слова можуть бути реаліями в певній мові, але не є такими в іншій.

Враховуючи те, що переклад реалій передбачає різнобічні аспекти, до яких належать фонові знання, зокрема, культура, епоха, історичні події, вони зазвичай не мають повних, стійких еквівалентів, тобто для перекладу українських історичних реалій, перекладачі широко використовують аналог (Кіяниця, 2016: 147). Варто зазначити, що історичні реалії часто складають певні труднощі для перекладу, оскільки «часова дистанція є чималою перепоною для розуміння історично-маркованої лексики навіть носіями мови, не кажучи про іноземного реципієнта» (Ткачівська, 2022: 132), тому часто при перекладі вони потребують додаткового тлумачення. «Відсутність певних понять у різних культурах, спричинене відсутністю історичних та культурних збігів. Це не завжди уможливує використання при перекладі історизмів транскрипції чи транслітерації, оскільки вони залишаються незрозумілими для реципієнта» (Ткачівська, 2022: 132; Ткачівська, 2021).

Незважаючи на труднощі відтворення колориту мови, «...немає такого слова, яке не могло б бути перекладено іншою мовою, хоча б описово, тобто поширеним сполученням слів даної мови»

(Зорівчак, 1989: 154). У зв’язку з цим аналогі реалій, вжиті кілька разів, доволі часто стають звичними та часто вживаними в мові перекладу (Матішин, 2011: 57).

У нашій розвідці ми керуємося визначенням *реалія* українською науковицею Р. Зорівчак, а також опираємося на дослідження авторського колективу Т. Кіяка, А. Науменка, О. Огуя, які запропонували класифікацію п’яти основних груп реалій:

1) Абсолютні (або повні) реалії – тобто слова, які трапляються лише в одній мові, одній культурі. Це власні імена (географічні назви, свята, національні страви, звичаї, предмети одягу, міфічні персонажі, напої тощо).

2) Часткові реалії – безеквівалентна лексика, так звані «помилкові друзі перекладача». Вони збігаються за значенням лише частково. Це слова з культурним підтекстом, що несуть у собі фонову інформацію.

3) Структурні реалії (структурні екзотизми). Тобто слова зі словотворчою структурою, невластивою мові, що перекладає).

4) Реалії, що не мають мовного еквівалента, але мають понятійний еквівалент.

5) Слова з конотаціями, які мають еквіваленти (Кіяк та ін., 2006: 221).

При аналізі перекладу реалій роману Каті Петровської передусім слід зауважити, що авторка вдається до автобіографічного письма, основним функціональним значенням якого є конструювання автором своєї ідентичності (Павленко, 2018: 343–347). Перед написанням твору авторка жила в Німеччині вже десять років і вирішила написати книгу німецькою мовою. «Потреба виникла з неможливості емоційного конвертування, а не з теми чи чогось іншого», – наголошує авторка (Geissler, 2014: 33).

Слід підкреслити, що твір написаний нерідною мовою як спосіб описати щось невимовне на перший погляд «чужими» для цього мовними засобами. Визнаючи свою ідентичність на перетині культур: радянської, української, німецької та єврейської, «...вона переносить елементи однієї культури в інші, змішуючи їх і на виході конструюючи щось нове (Djoufack, 2010: 414). Несподівана для читача гра слів, постійне вживання слів-реалій, які не є характерними для історії, країнознавства та світогляду Німеччини робить роман особливим для розуміння та перекладу на інші мови зокрема.

Беручи на себе завдання якомога реальніше відтворити тогочасні події, надати їм особливого забарвлення, авторка роману вдається до тран-

скрипцій/транслітерацій окремих слів у тексті, вплітаючи їх у канву твору, додаючи після них німецьке уподібнення чи тлумачення. Наприклад: “...dachte ich kurz, vielleicht bin ich ctrelovnik, strelotschnik, ein Weichensteller, und immer ist der Weichensteller schuld, aber nur auf Russisch” (Petrowskaja, 2014: 8). При відтворенні цього фрагмента українською мовою, перекладач зберігає авторську інтенцію, глибину роздумів та темп висловлення, залишаючи між рядками росіянізм *стрелочник* (дорожник; той, хто переводить стрілки на залізничних коліях), який підкреслює закладений між рядками його смисл: «Я надто часто тут, подумала коротко, може, я стрілочник, стрелочник, а стрілочник завжди винний, але тільки російською, подумала я» (Петровська, 2015: 8).

Особливістю твору Петровської є те, що в німецькому оригіналі вона використовує реалії з інших мов, які виступають іншомовними вкрапленнями і маркерами «чуже». Так, авторка вживає в тексті реалії, які не мають мовного відповідника в німецькій мові, але мають поняттєвий еквівалент. Наприклад, слово *коврижка*, що позначає спечене плитке чи високе печиво з медом, родзинками й горіхами. Для кращого його розуміння іноземним читачем авторка вводить в текст уточнення *Pfefferkuchen*, wie *kowrishka*, Pfefferkuchen, zwischen den Zähnen (Petrowskaja, 2014: 25). Однак, перекладач опускає додаткове тлумачення, призначене для німецького читача: «...ніби коврижка між зубами...» (Петровська, 2015: 21).

Відтворення гастрономічних реалій орієнтоване на контекст та компетентного читача і не завжди потребує пояснення. Особливо, коли йдеться про національні єврейські реалії, почасти відомі в Україні. Наприклад: “... und auch das Wort Zimmes nahm sie mit, als ob tatsächlich alles ein Geheimnis bleiben” (Petrowskaja, 2014: 33). Для передачі назви десертної страви єврейської кухні *цимес* (солодке рагу з різних овочів) перекладач транслітерує її, зберігаючи авторську інтенцію та підкреслюючи перехрестя культур у тексті: «...забрала вона і слово «цимес», так ніби все й справді мало залишитися в таємниці» (Петровська, 2015: 27).

Важливо зауважити, що відтворення реалій в романі слід розглядати не тільки з точки зору перекладу. Перш за все авторка описує історичні й культурні події, здебільшого невідомі для німецького реципієнта. Тому, як уже зазначалося, первинний переклад безеквівалентної лексики належить саме авторці, який вона зазвичай вплітає в текст за допомогою транскрипції, уподібнення чи тлумачення. Стосовно скорочень

політичних організацій, партій, соціальних явищ та фігурантів, Петровська переносить їх на тло німецького тексту за допомогою транслітерації: “Es wimmelte von fabelhaften Wesen wie Rabfak, Oblmor-trest, Komsomol, Molokokoopsojus, alles wurde damals abgekürzt und verschmolzen, Mossel-prom, Narkompros oder TscheKa, die langlebigste Organisation, die sich später in GPU, NKWD, KGB, FSB verwandelte” (Petrowskaja, 2014: 35). Звичайно, що такі чи подібні транслітерації та транскрипції аббревіатур є більш зрозумілими для українського читача, аніж для іноземних читачів: «Довкола все кишило казковими істотами, як-от рабфак, облмортрест, комсомол, молокооопсоюз, тоді все скорочували й зливали, моссельпром, наркомпрос чи чека, найдовговічніша організація, яка пізніше перетворилася на ГПУ, НКВД, КГБ, ФСБ» (Петровська, 2015: 28). Переносячи знайомі для українського читача радянські реалії на тло українського тексту, перекладач використовує транскрипцію. Обізнаний у своїй історії український читач сприймає ці реалії як частину свого минулого, як «колективне сприйняття емоцій», тобто емоції, відомі великим групам людей» (Ткачівська, 2021: 77), які проживали в СРСР. Тому ці реалії не потребують тлумачення.

При перекладі німецьких політичних аббревіатур Ю. Прохасько також вдається до калькування та транслітерації: “Später zog das Zentralkomitee der SED ein, und heute hat hier das Auswärtige Amt sein Archiv” (Petrowskaja, 2014: 150) – «Пізніше сюди в їхав Центральний комітет СЄПН, а менер Міністерство закордонних справ утримує тут свій архів» (Петровська, 2015: 114). Аббревіатуру SED (Sozialistische Einheitspartei Deutschlands) автор перекладу відтворює як СЄПН (соціалістична єдина партія Німеччини).

При перекладі окремих радянських спостережень використовується так званих відповідностей – кальок, що відтворюють поморфемний склад слова або словосполучення: “Das Haus gehörte einem Sowjetministerium, es war das Sowmin-Haus, wie wir es nannten” (Petrowskaja, 2014: 41) – «Будинок належав одному радянському міністерству, тобто це був совмінівський будинок, як ми тоді казали» (Петровська, 2015: 32). Таку ж ситуацію простежуємо і в наступному прикладі: “...der kleine bunte Glaskügelchen aus Wien in die Taschen seines schwarzen Lapserda-kes steckt, der schwärzer ist als die Nacht...” (Petrowskaja, 2014: 56) – «...який насипав маленькі строкати скляні кульки з Відня до кишень свого чорного лапсердака, чорнішого за ніч...» (Петровська, 2015: 44).

Варто зауважити, що існує частина історизмів, які прижилися й функціонують в інших мовах. Наприклад, лексема *бліцкриг* (нім. *Blitzkrieg*), що позначає створену Німеччиною теорію ведення швидкоплинної війни: “...*ein endloser Blitzkrieg auf eisernen Rädern, mit eisernen Flügeln*” (Petrowskaja, 2014: 7) – «...*нескінченний блицкриг на залізних колесах, із залізними крилами*» (Петровська, 2015: 7). Слово *бліцкриг* є історичною реалією, яку перекладач відтворює за допомогою транслітерації, адже це абсолютна реалія, слово, яке вживається тільки в німецькій мові, але ввійшло до української мови як неологізм в певний історичний період часу. Транскрипція і трансплантація властиві і для відтворення привітання *Heil* (Hitlergruß – нацистське/гітлерівське вітання) “...*schien mir die Welt noch heil zu sein, wenn es nicht mehr so sein wird, wird man einander mit Heil begrüßen, und hier höre ich auf zu lesen*” (Petrowskaja, 2014: 152) – «...*це heil, як кажуть німці, а коли все зміниться і всі почнуть вітати одне одного оцим самим гайль, тоді я перестану читати*» (Петровська, 2015: 115). Введення таких іншомовних слів у перекладний твір «часто спричинена відсутністю їхніх відповідників у мові-позиціальній»

(Ткачівська, 2017: 117), у цьому випадку відсутність нацистського привітання.

У перекладі тексту натрапляємо на випадки, коли перекладач вдається до відтворення слів мовою оригіналу, підкреслюючи цим забарвлення: «... і екскурсоводка, тобто *Führerin*, – дивно, що німецькою для цього не існує іншого окреслення, вона саме розповідала про фюрера...» (Петровська, 2015: 35). Автор перекладу додає уточнення, наголошуючи, що так говорять саме німці. Він настільки глибоко занурюється в текст і настільки добре володіє словом та перекладацькою інтуїцією, що є дуже важливо для перекладацької діяльності і для якості перекладеного твору.

Висновки. Аналіз перекладу реалій німецькомовного роману Каті Петровської “Vielleicht Esther” українською мовою вкотре засвідчує перекладацьку майстерність Юрка Прохаська і його ретельний підхід до кожної лексичної одиниці, зокрема, реалії. Дослідження встановлює, що основними способами перекладу історичних реалій є транскрипція, калькування, використання відповідників, транслітерація та описовий метод. Перспективою подальших пошуків є дослідження історичних реалій в перекладах творів сучасних українських письменників.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Авдеєнко Т. Є. Лінгвокультурологічні особливості англійських мовних реалій. *Актуальні питання іноземної філології*. Вип. 1. Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. Луцьк, 2014. С. 5–9.
2. Білодід І. К. Про критерії якості перекладу. *Теорія і практика перекладу* : респ. міжвід. наук. зб. Київ, 1979. Вип. 1. С. 3–4.
3. Бурбак О. Ф. Реалія та способи визначення її лінгвістичного статусу. *Іноземна філологія*. Львів, 1985. С. 68–69.
4. Вест В. Дискурс пам'яті в контексті теорії концептуальних метафор. Матеріали Міжнародної студентської науково-практичної конференції “*Ad orbem per linguas. До світу через мови*”. Київ : Видавничий центр КНЛУ, 2020. С. 404–406.
5. Демецька В. В. Теорія адаптації в перекладі : автореф. дис. ... доктора філол. наук : спец. 10.02.16 «Перекладознавство». Київ, 2008. 36 с.
6. Зорівчак Р. П. Реалія і переклад (на матеріалі англійських перекладів української прози). Львів, 1989. 216 с.
7. Кияк Т. Р., Науменко А. М., Огуй О. Д. Теорія та практика перекладу (Німецька мова). Вінниця : Нова книга, 2006. 592 с.
8. Кіяниця К.Ю. Відтворення національного колориту українських ономастичних реалій німецькою мовою. *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія: Філологічна. Острог, 2016. Вип. 62. С. 147–149.
9. Кіяниця К.Ю. Ідеологізація перекладів як засіб порушення мовнокультурної та політичної ідентичності (на прикладі німецькомовних перекладів українських прозових текстів). *Мовні і концептуальні картини світу*. Київ, 2018. Вип. 2 (62). С. 116–122.
10. Коломієць Л.В. Перекладознавчі семінари: актуальні теоретичні концепції та моделі аналізу поетичного перекладу : навч. посіб. Київ, 2011. 527 с.
11. Коптілов В. В. Теорія та практика перекладу : навч. посіб. для студ. Київ, 2003. 280 с.
12. Матвійшин О. Українська проза початку ХХ століття в перекладах німецькою мовою: лінгвокультурний вимір : дис. ... канд. філолог. наук : 10.02.16. Дрогобич, 2011. 227 с.
13. Петровська Катя. Мабуть Естер; переклад з німецької Юрка Прохаська. Чернівці : Книги – ХХІ, 2015. 228 с.
14. Подорожна К. Місце реалій у системі безеквівалентної лексики. *Науковий вісник Чернівецького університету*. Чернівці, 2014. Випуск 69–693: *Германська філологія*. С. 165–168.
15. Ткачівська М. Р. Культурно-емотивні закономірності відтворення лексики обмеженого вжитку в українсько-німецькому художньому перекладі : дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.16 – перекладознавство. Івано-Франківськ, Харків : Харківський нац. ун-т ім. В.Н. Каразіна 2021. 450 с.
16. Ткачівська М. Р. Культурно-емотивні закономірності відтворення лексики обмеженого вжитку в українсько-німецькому художньому перекладі. Спеціальність 10.02.16. Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філологічних наук. Харків, 2021, 36 с.

17. Ткачівська М. Р. Особливості перекладу історично маркованої лексики в романі Ю. Андруховича «Коханці Юстиції». *Закарпатські філологічні студії* / [редактори-упорядники І. Зимомря, М. Палінчак та ін.]. Дрогобич : Видавничий дім «Гельветика», 2022. Вип. 25. Том 2. 250 с. С.130–136.
18. Ткачівська М. Р. Іншомовні вкраплення та їх відтворення в німецькомовних перекладах. *Одеський лінгвістичний вісник* : науково-практичний журнал. 2017. Випуск 9. Том 3. С. 117–123.
19. Djoufack P. Entortung, hybride Sprache und Identitätsbildung: zur Erfindung von Sprache und Identität bei Franz Kafka, Elias Canetti und Paul Celan. Göttingen: V & R Unipress, 2010. S. 443.
20. Geissler, Cornelia. Die Lebenden und die Toten. Ein Zuhause für eine Familie: Katja Petrowskajas “Vielleicht Esther”. *Frankfurter Rundschau*, Nr. 57, 8. 2014, S. 33.
21. Petrowskaja, Katja. Vielleicht Esther. Berlin : Suhrkamp Verlag, 2014. 285 S.
22. Wetzsteon R. Allusion The Princeton Encyclopedia of Poetry and Poetics. New Jersey : Princeton University Press, 2012. Pp. 42–43.

REFERENCES

1. Avdieienko T. Ye. (2014). Linhvokulturolohichni osoblyvosti anhliiskyykh movnykh realii.
2. Bilodid I. K. (1979). Pro kryterii yakosti perekladu.
3. Burbak O. F. (1985). Realiia ta sposoby vyznachennia yii linhvistychnoho statusu.
4. Vest V. (2020). Dyskurs pamiaty v konteksti teorii kontseptualnykh metafor.
5. Demetska V. V. (2008). *Adaptation Theory in Translation*: PhD thesis abstract. [in Ukrainian].
6. Zorivchak R. P. (1989) *Realiia i pereklad (na materialy anhlomovnykh perekladiv ukrainskoi prozy)* [Realia and Translation (Based on English Translations of Ukrainian Prose)].
7. Kyiak T. R., Naumenko A. M., Ohui O. D. (2006). *Teoriia ta praktyka perekladu (Nimetska mova)*.
8. Kiianytsia K. Yu. (2016) Vidtvorennia natsionalnogo kolorytu ukrainskykh onomastychnykh realii nimetskoii movoiu.
9. Kiianytsia K. Yu. (2018). Ideolohizatsiia perekladiv yak zasib porushennia movnokulturnoi ta politychnoi identychnosti (na prykladi nimetskomovnykh perekladiv ukrainskykh prozovykh tekstiv).
10. Kolomiiets L.V. (2011). *Perekladoznavchi seminary: aktualni teoretychni kontseptsii ta modeli analizu poetychnoho perekladu*.
11. Koptilov V. V. (2003) *Teoriia ta praktyka perekladu*.
12. Matviishyn O. (2011). *Ukrainian Prose of the Early 20th Century in German Translations: A Linguistic and Cultural Perspective*: PhD diss. Drohobych [in Ukrainian].
13. Petrovska Katia. (2015). *Mabut Esther; pereklad z nimetskoii Yurka Prokhaska*.
14. Podorozhna K. (2014). Mistse realii u systemi bezekivalentnoi leksyky.
15. Tkachivska M. R. (2021). *Cultural-Emotional Patterns in Reproducing Restricted Lexicon in Ukrainian-German Literary Translation*: PhD diss. Ivano-Frankivsk, Kharkiv: Kharkivskyi nats. un-t im. V.N. Karazina [in Ukrainian].
16. Tkachivska M. R. (2021). *Cultural-Emotional Patterns in Reproducing Restricted Lexicon in Ukrainian-German Literary Translation*: PhD thesis abstract. Kharkiv [in Ukrainian].
17. Tkachivska M. R. (2022). Osoblyvosti perekladu istorychno markovanoi leksyky v romani Yu. Andrukhovycha „Kokhantsi Yustytsii“.
18. Tkachivska M. R. (2017). Inshomovni vkraplennia ta yikh vidtvorennia v nimetskomovnykh perekladakh.
19. Djoufack P. Entortung, hybride Sprache und Identitätsbildung: zur Erfindung von Sprache und Identität bei Franz Kafka, Elias Canetti und Paul Celan. Göttingen: V & R Unipress, 2010. S. 443.
20. Geissler, Cornelia. Die Lebenden und die Toten. Ein Zuhause für eine Familie: Katja Petrowskajas “Vielleicht Esther”. *Frankfurter Rundschau*, Nr. 57, 8. 2014.
21. Petrowskaja, Katja. Vielleicht Esther. Berlin: Suhrkamp Verlag, 2014. 285 S.
22. Wetzsteon R. Allusion The Princeton Encyclopedia of Poetry and Poetics. New Jersey : Princeton University Press, 2012. Pp. 42–43.